

بررسی معماری نمونه هایی از مصلی های تاریخی ایران و الگو شناسی شکلی آنها

سارا فروزان^{۱*}، دکتر احد نژاد ابراهیمی^۲

۱- دانشجوی دوره کارشناسی ارشد مهندسی معماری، موسسه آموزش عالی نبی اکرم تبریز

arch.sara.forouzan@gmail.com

۲- دانشیار دانشگاه هنر اسلامی تبریز

ebrahimiahad@gmail.com

چکیده

در مبانی نظری و تاریخ معماری اسلامی همواره تمایزات بارزی بین مسجد و مصلی وجود داشته است. و چنین فرض میشود که معماری مصلی های تاریخی ویژگی خاص خود را داشته است. هدف این مقاله الگو شناسی نمونه هایی از مصلی های تاریخی ایران و بررسی نحوه معماری این مصلی ها میباشد. در این میان اساس معماری مصلی های تاریخی، چگونگی سازماندهی فضایی آنها و نحوه مکان یابی و الگو شناسی شکلی این مصلی های تاریخی مورد بررسی قرار گرفت و در نهایت نتایج حاصله برای استفاده در پژوهش ها و طراحی های آتی در قالب جداولی ارائه گشت. بدین منظور هشت مورد از مهمترین مصلی های تاریخی ساخته شده در سرتا سر ایران جهت بررسی انتخاب گشتند و سپس به روش توصیفی تحلیلی مورد بررسی قرار گرفتند بر اساس بررسی های انجام گرفته به این نتیجه رسیدیم که این بناها به طور تقریبی الگوی ساختار واحدی داشته اند. بیشتر این مصلی ها به صورت بنایی واحد، با سه یا چهار وجه آزاد و پلانی چلیپایی شکل ساخته می شدند که گنبدی مرتفع سقف آن را میپوشاند. برای ساخت بنای مرکزی نیز الگوهای مختلفی وجود داشت همچنین ضرورت قرارگیری مصلی در صحرا و به دور از محدوده شهری و عدم تعدد مراکز اجرای نماز عید از اولین اصولی است که تقریباً در همه ی مصلی های تاریخی رعایت شده است. در روند تکاملی این پژوهش میتوان به بازشناسی اصول اولیه در معماری مصلی های تاریخی و چگونگی رعایت این اصول در نمونه های موردی ذکر شده را مورد نقد و بررسی قرار داد.

واژه های کلیدی: مصلی، تاریخی، الگو شناسی، معماری، اسلامی